

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

IV/1719-5/2020

2021 JAN 21.

Alkotmánybíróság
részére

Példány:	1	Kezelőiroda:
Melléklet:	0 db	du'

Hiv. szám: IV/1719-3/2020.

Tárgy: hiánypótlás

1015. Budapest

Donáti u. 35-45.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott, [REDACTED] elítelt (kérelmező egyben érintett) [REDACTED] . szám alatti lakos az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27.§ alapján az alábbi kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő:

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Debreceni Ítéltábla Bf.II.291/2020/22 szám alatti döntésének alaptörvény-ellenességét a Debreceni Törvényszék 17.B. 376/2018/379. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal és a támadott bírói döntéseket semmisítse meg.

Kérelmemet az alábbiakban indokolom:

Az alkotmányjogi panaszom kapcsán érkezett hiánypótlásra történő felhívásnak természetesen eleget teszünk. Szándékunk szerint már a benyújtott panaszban is igyekeztünk érzékeltetni, hogy véleményünk szerint döntően Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljárással, valamint az annak részét képező fegyverek egyenlőségével, az indokolt bírói döntéshez való joggal, a függetlenség és pártatlanság követelményével és a védekezési jog sérelmével kapcsolatosak ténybeli állításaink.

Tudomásul vettük, hogy a panaszban felsorolt kifogásaink kapcsán még egyértelműen kell megjelölni, hogy az Alaptörvény rendelkezései milyen módon szenvednek sérelmet. A hiánypótlásban felhívott 3058/2016. (III.22.) AB végzés indokolás [11], 3102/2015. (V.26.) AB végzés indokolás [24], 34/2014. (XI.14.) AB határozat, Indokolás [212] bekezdéseiben is megjelöltekre figyelemmel az Abtv. 52.§. (1b) bek.-ére a hiánypótlásnak az alábbiakban teszünk eleget:

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bek-e szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog elsősorban nem az egyéneket megillető jog, hanem az igazságszolgáltatás egyik legfontosabb alapelve és a jogállamiság elvének lényegi, tartalmi eleme. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jogot részben az EJEB gyakorlatára tekintettel értelmezi, az EJEB pedig a bírói döntések tartalmával összefüggésben rámutatott, hogy valamennyi demokratikus jogállamban elvárható az objektivitás és az átláthatóság, ami egyfelől elejét veszi az önkényes hatósági és bírósági döntéshozatalnak, másrésztől erősíti a bírósági döntéshozatalba vetett közbizalmat és a bírói döntések tekintélyét. (Taxquet kontra Belgium (926/05) 2010.11.16.) Az EJEB ezért a jogértelmezés állított tartalmi hibáját kivételesen ugyan, de akkor is vizsgálja, ha a bíróságok kiszámítható és egységes értelmezésen alapuló joggyakorlatának hiányát veti fel. (Beian kontra Románia (30658/05.) 2007.12.06.) Ez ugyanis a tisztességes eljáráshoz való jog és ezen keresztül a jogállamiság elvének a sérelmét alapozhatja meg.

Az EJEB értelmezésével hasonlóságot mutat az Alkotmánybíróságnak az a gyakorlata, mely szerint egy szabályozás felülírása kitágítása a bíróságok részéről már nem jogértelmezési, hanem contra legem jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási – tevékenységet jelent, ami felveti a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének a sérelmét. A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntések eszközévé, ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatóság és előreláthatósági elvárás. (3026/2015. (II.9.) AB Határozat) A kirívó jogértelmezési hiba, tehát az Alkotmánybíróság gyakorlatában kivételes esetben felvetheti a jogállamiság sérelmét is.

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően elsőként a 7/2013. (III.1.) AB Határozatban vetette össze a korábbi Alkotmány és az Alaptörvény érintett rendelkezéseinek tartalmát. Ennek eredményeként arra jutott, hogy a korábbi határozataiban szereplő érvek és megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya és az Alkotmánybíróság a jövőre nézve is irányadónak tekintette a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi Alkotmánybírósági gyakorlatot.

Az Alkotmánybíróság, tehát a 7/2013. (III.1.) AB Határozatban kifejezetten az Alaptörvény 24. Cikk (2) bek. d.) pontjában és az Abtv. 27.§.-án alapuló hatáskörében, összefüggésben megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatával kimunkált – alkotmányos követelmények nem csak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők.

Az Alkotmánybíróság tehát arra a megállapításra jutott, hogy a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban fenntartott korábbi Alkotmánybírósági gyakorlat alkalmazásának továbbra sincs akadálya. (például: 8/2015. (IV.17.) AB Határozat indokolás (57)) Ezt követően ebben a szellemben születek meg az Alaptörvény XXVIII. Cikk (1) bekezdésével összefüggő döntései.

A tisztességes eljárás (fair trial) az Alkotmánybíróság döntéseiben kimunkált alkotmányos mérce szerint olyan minőség amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére épp úgy mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes. (6/1998. (III.11.) AB Határozat, ABH 1998.91.95.)

A tisztességes eljárás követelménye által meghatározott garanciák, a bírósághoz való jog megannyi konkrét feltételét tartalmazzák, amelyek nem abszolútak abban az értelemben, mint például az ártatlanság vélelme, de amelyek az általános szabály szerinti mérlegelésnek mégis abszolút korlátai. Nincs olyan szükségesség, amely miatt a tárgyalás tisztességes voltát arányosan ugyan, de korlátozni lehetne, hanem a tisztességes tárgyalás fogalmán belül alakítandó ki olyan ismérv rendszer, amely annak tartalmát adja, s csak ezen belül értékelhető bizonyos korlátozások szükséges és arányos volta. (6/1998. (III.11.) AB Határozat, ABH 1998.91.99.) A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik

mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. (14/2004. (V.7.) AB Határozat, ABH 2004.241.266.)

Az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésével nedvesíthetők a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő úgynevezett részjogosítványok. (7/2013. (III.1.) AB Határozat)

Az említett AB Határozatban nevesített részjogosultságok közül kifejezetten a panaszunk tárgyát illetően meg kell említeni a következőket :

A törvény által létrehozott bíróság az észszerű időn belüli elbírálás követelménye és a szabály ugyan ténylegesen nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége (8/2015. (IV.17.) AB Határozat Indokolás (63)), ugyanígy a tisztességes eljáráshoz való jog részének tekinti az AB gyakorlata az érintett jogát, az indokolt bírósági döntéshez. (7/2013. (III.1.) AB Határozat indokolás (34))

Szólni kívánok még arról is, hogy a bírói döntéseknek a tények valósághű megállapításán kell nyugodniuk, mert így a véglegesség igényével léphetnek fel a társadalom tagjai előtt. (34/2013. (XI.22.) Ab Határozat) A törvényesség és jogállamiság alkotmányos követelménye miatt elengedhetetlenül szükséges a bizonyítás perrendszerű lefolytatása, különben az eljárási görbében megfogalmazott normák értelmüket vesztenék. A jogszabály betartása garanciát is biztosít a büntető eljárásban lefolytatott különféle bizonyítási cselekmények szabályszerűségének és törvényességének megítélése során. (Erdei Árpád: A trónfosztott királynő uralkodása, avagy a bizonyítás elmélet szent tehene. Magyar jog 1991/4. 214. o.)

A panasz több helyen utal a védelemhez fűződő jogokra is, amelyek kapcsán utalok arra, hogy az Alkotmánybíróság már működésének kezdetén kimondta, hogy a védelemhez fűződő jog az alkotmányos büntető eljárás egyik olyan alapelve, amely a büntető eljárás valamennyi szakaszában számtalan külön részletszabályban érhető tetten. (8/2013. (III.1.) AB Határozat) Ugyanezt a korai Alkotmánybíróság a 25/1991. AB Határozatában úgy fogalmazta meg, hogy a védelemhez való jog az alkotmányos büntető eljárás alapelve, az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. A védelemhez való jog a büntető eljárás alá vont személy azon jogaiban illetve a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik, amelyek biztosítják, hogy a vele szemben érvényesített büntető jogi igényt megismerje, arról álláspontját kifejtse, az igénnyel szembeni érveit felhozassa, a hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit és indítványait előterjesztesse.

A fentiekre figyelemmel ezért a védelemhez való jog alkotmányos megítélése csakis a terhelt és a védő jogainak együttes szemlélete alapján lehetséges. Az Alkotmánybíróság következet gyakorlatában a jogállami büntető eljárás korlátozhatatlan minősége az eljárás tisztessége, amelynek egyik eleme az a követelmény, hogy a terhelt védelemhez való joga hatékonyan érvényesüljön. (17/2005. (IV.28.) AB Határozat, ABH 2005.175.185.) Mindezek egyértelműen kapcsolódnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében megfogalmazott védelemhez való joghoz is. Az Alkotmánybíróság fent idézett határozata (8/2013. (III.1.) AB Határozat) megjegyzi azt is, hogy az Alkotmánybíróság a 61/2011. (VII.13.) AB Határozatában elvi jelentőséggel kimondta, hogy az egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés. (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségi Okmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye) Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által kibontott) jogvédelem szintje. (ABH 2011. 291.321., legutóbb megerősítve: 32/2012. (VII.4.) AB Határozat, ABK 2012. 228.233.) A határozat szerint a hazai alapjogvédelem minimum szintje tehát nem süllyedhet a vállalt nemzetközi jogi elvárások alá. Mindebből következően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. Cikk (3) bekezdésében elismert védelemhez fűződő jogból fakadó minimális elvárások meghatározásakor figyelemmel volt a vállalt nemzetközi és uniós jogi elvárásokra, különösképpen a bíróság által kimunkált gyakorlatra.

Az Alaptörvény XXVIII. Cikkéhez fűzött indokolás jegyzi meg, amire már én is utaltam, hogy a tisztességes eljárásnak az Egyezmény – és Alkotmány szövegekben nem nevesített, de általánosan és nem vitatottan elismert eleme a „fegyverek egyenlősége”, amely a büntető eljárásban az biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. Mindemellett azt tudomásul vehető, hogy a fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. A fegyverek egyenlőségének egyik feltétele (és a nemzetközi szervek esetjogában is leginkább kimunkált területe) a felek mindegyikének személyes jelenléte az eljárási cselekmények során, illetve egyes eljárási szereplők (például szakértők) megtartása semleges pozícióban. A másik feltétel, hogy az ügyben releváns adatokat a vád illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg. Itt érintkezik a fair trial elve, a védelemhez való jog hatékonyságának és a védelemre való felkészülés kellő idejének és eszközeinek követelményeivel. (6/1998. (II.11.) AB Határozat) Szintén ugyanezen döntés alapján függ össze az eljárás tisztessége a bizonyítékok és dokumentumok megismerésével. (793/B/1997. AB Határozat)

A tisztességes eljárás részjogosítványaként számon tartott törvényes bírójához való jog sérelmével a panasz is foglalkozik. Ezt annyiban kívánjuk kiegészíteni, hogy az Alkotmánybíróság legutóbb az elmúlt évben két határozatában is foglalkozott a bíróság összetételét érintő kérdéssel. A 3076/2020. (III.18.) AB Határozat mellett a 3128/2020. (V.15.) AB Határozat állapítja meg, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványai közül a törvény által létrehozott bírósághoz (más néven a törvényes bíróhoz) való jog kapcsán a 21/2014. (VII.15.) AB Határozatban összefoglalta az általa – a nemzetközi jog alapelveire és gyakorlataira is tekintettel – korábban, például a 36/2013. (XII.5.) AB Határozatban megtett legfontosabb elvi megállapításokat. Az itt rögzítettek szerint az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB Határozatában megállapította, hogy „a törvényes bírótól való elvonás tilalma” – az önkényes ügyelosztási rend szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésekor konkrét ügyben kitekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvények a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bírói közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagosa megítélése nyilvánvalóan elvárható. Utalunk arra is, hogy az Alkotmánybíróság az ügyelosztási rend és a törvényes bíróhoz való jog összefüggéseit 21/2014. (VII.15.) AB Határozatban is vizsgálta.

A már benyújtott alkotmányjogi panasz is számos helyen tartalmaz az Alaptörvényre való hivatkozást. Úgy vélem, hogy ezzel a kiegészítéssel összességében most már egyértelműen megállapítható, hogy a velem szemben lefolytatott büntető eljárás milyen pontokban és hogyan sérti az Alaptörvényben írt jogokat.

A benyújtott alkotmányjogi panasz tévesen hivatkozott az Abtv. 41.§. (1) bekezdésére, hisz az valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvény ellenességének megállapításáról szól, ezért azt megváltoztatva kérem, hogy az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét állapítsa meg és azokat semmisítse meg.

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése

2009. november 20. napján a NAV ÉARBI nyomozást rendelt el ellenem csalás gyanúja miatt a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság feljelentése alapján. Az ügyszám: 1736/2009.bü.

A nyomozás során a NAV ÉARBI tanú meghallgatásokat, házkutatásokat fogatosított, amely keretében meghallgatásra kerültem én is, valamint házkutatást fogatosítottak nálam.

A 1736/2009. bü. szám alatti ügyben 2010. április 26. napján ██████████ gyanúsítottként hallgatták ki. Ez volt az első gyanúsított kihallgatás.

2011. május 9. napján gyanúsítottként hallgattak ki, ezt követően fogatosították őrizetbe vételemet. Kényszerintézkedésként lakhelyelhagyási tilalmat alkalmaztak velem szemben.

2012. január 25. napján az 1736/2009. bü szám alatti ügytől lekülönítésre került a 221/2012. bü szám alatti ügy. Az első gyanúsítást követően (2012. április 26.) két év elteltével, a nyomozati határidő a 1736/2009. bü. számú alatti ügyben is lejárt.

2013. március 28. és március 29. napján gyanúsításokra kerül sor ██████████ ahol a felfüggesztett nyomozással kapcsolatosan kerül sor ezen gyanúsítások közlésére.

2013. március 29. napján felfüggesztették a nyomozást. A felfüggesztés oka: további elvégzendő nyomozati cselekmények nincsenek. Külföldi megkeresések fogatosítása szükségeltetik.

2015. március 17. napján a felfüggesztett nyomozás folytatását rendelik el.

2015. április 29. napján iratismertétetést tartott a nyomozóhatóság a kérelmezőnek, ahol többek között, kiderült:

- 2015. március 17.napjától – a nyomozás folytatásának elrendelésétől – kezdődően 3 kötetnyi nyomozati irat keletkezett, annak ellenére, hogy 2013. március 29. napján elrendelt felfüggesztés okaként az került megjelölésre, hogy Magyarországon további nyomozati cselekmény nincs.
- a 2010. 10.28 és 2010.10.29. napi házkutatáshoz kapcsolódó bűnjeljegyzék 2015. március 24. napján készült el

2015. július 2. napján készült el a B.948/2010/191-II szám alatti vádirat, amely 2015. július 7. napján érkezett be a Debreceni Törvényszékre. A 24.B.398/2015 szám alatti eljárásban, az első tárgyalás megtartására 2015. október 15. napján került sor. A Debreceni Törvényszék 2017. július 12. napján hirdette ki első fokú ítéletét, amelynek száma 24.B. 398/2015/656. Az ítélet gyakorlatilag vádlott társaimmal együtt, a vádirattal egyezően, az összes vádpontban bűnösnek mondott ki. Az elsőfokú ítélet kihirdetését követően elrendelték háziőrizetemet. Az elsőfokú ítélet ellen fellebbezést terjesztettem elő, amelyet a Debreceni Ítéltábla bírált el.

A Debreceni Ítéltábla a 2018. április 19. napján kihirdetett Bf.II.630/2017/147 szám alatti végzésével a Debreceni Törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. Az Ítéltábla fenntartotta a háziőrizetemet, amely ellen fellebbezést nyújtottam be.

2018. június 27. napján a Kúria helyt adott fellebbezésemnek, a háziőrizetemet megszüntette.

2019. szeptember 6. napján a Debreceni Törvényszék 17.B.376/2018/379 szám alatt elsőfokú ítéletet hozott, amely ítélettel szemben mind az ügyészség, mind a vádlottak, védők fellebbezést terjesztettek elő.

2020. április 21. napján a Debreceni Ítéltábla Bf II.131/2020/23-II szám alatt értesítette a vádlottakat és a védőket, hogy az ügyben 2020. június 10. napjára tanácsülést tűzött ki.

2020. május 2. napján a kérelmező – védője útján – nyilvános ülés megtartására terjesztett elő indítványt.

2020. június 10.napján a Debreceni Ítéltábla azon vádlottak esetében, akik nyilvános ülés tartását kérték az eljárást elkülönítette, a többi vádlott esetében ugyanezen a napon tanácsülés keretében döntött az elsőfokú

bíróság ítéletéről.

2020. július 6. napján a Debreceni Ítéltábla kihirdette a Bf.II.291/2020/22 szám alatti másodfokú ítéletét, amelyet 2020. augusztus 10. napján írásban kézbesítettek a részemre. Az ítélet 2020. augusztus 10. napján vált jogerőssé velem szemben.

b) jogorvoslati lehetőségek kimerítése

A Debreceni Ítéltábla Bf.II.291/2020/22 szám alatti ítéletével szemben további fellebbezésnek helye nincs, figyelemmel arra, hogy a Be. 615. § (1) bekezdésében meghatározott törvényifeltételek nem állnak fenn. A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság ítélete 2020. augusztus 10. napján jogerőre emelkedett velem szemben.

Felülvizsgálati eljárás megindítására nem került sor, a jogerős ítélettel szemben a kérelmező felülvizsgálati kérelmet nem terjesztett elő.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A kérelmezőként a másodfokú írásba foglalt ítéletet 2020. augusztus 10. napján vettem kézhez, ezen időponttól kezdődően a 60 napos határidő 2020. október 09. napján telik le, így jelen alkotmányjogi panasz előterjesztésére határidőben került sor.

d) Az indítványozó érintettsége

A Jelen alkotmányjogi panasz kérelmezője és egyben érintettje én vagyok, [REDACTED] elítélt, akinek büntetőjogi felelősségét állapították meg.

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

A demokratikus államrend egyik alapvető vezérlő elve a „megkülönböztetés nélküli jog uralma”, amelybe beletartozik az is, hogy az állam hatalmát nem korlátlanul, saját kénye-kedve szerint gyakorolhatja, hanem a törvények által meghatározott eljárás keretében, törvényben meghatározott módon. Különösen igaz ez a megállapítás a büntetőeljárásra, ahol az állam büntetőhatalmának érvényesítése nem korlátlan, azt egyfelől korlátozzák a jogszabályok valamint annak korlátját képezik a független és pártatlan bíróságok, amelyek érvényt szereznek a jogszabályok betartásának.

Egy jogállamban nem elegendő az, hogy a Jogállamiság követelményének megfelelő Jogszabályok meghozatalra kerülnek, hanem az is szükséges, hogy ezeknek érvényt is szerezzenek, akár úgy is, hogy magát az állami büntetőhatalmat a mindennapok során érvényesítő szervekkel/szervezetekkel is betartatják, azokon számon kérik azok megsértését.

Éppen ezen megközelítés hívta életre a hatalmi ágak szétválasztásának a követelményét, amely a büntetőeljárás során alapvető szinten került deklarálásra azzal, hogy az eljárásban a vád, a védelem és az ítélezés elkülönül. (Be. 5. §)

Kiemelt jelentőségű az, hogy a bíróság az előtte folyamatban lévő eljárásban miként és hogyan jár el: Megkülönböztetés nélkül kell biztosítani az eljárás résztvevőinek a törvényben meghatározott jogokat és számon kérni a törvényi kötelezettségek teljesítését.

A bíróság „eljárási szerepvállalása” alkotmányjogi alapvető kérdés, mivel a bíróság „rendszerbeli” elhelyezése érdemben meghatározza magát a büntetőeljárást, annak menetét, azt, hogy a folyamatban lévő eljárás – nem csak a Jelen alkotmányjogi panasszal érintett, hanem valamennyi büntetőeljárás – miként kerül lefolytatásra.

A bíróság „rendszerbeli” elhelyezkedésének a kérdése különösen fontos kérdés abban a tekintetben, hogy a XXI. századi magyar bíróság az időszerűség kérdésére helyezi a hangsúlyt, azonban a mindennapokban összeütközésbe kerül a vádlott védekezési jogával, különösen a védekezés során előterjesztett bizonyítási indítványok, kérelmek teljesítésével.

A Tisztelt Alkotmánybíróságnak azon „alkotmányos összeütközés” kérdésben kell állást foglalnia, hogy a magyar bíróságok által hangoztatott időszerűség kérdése mennyire, milyen formában egyeztethető össze a vádlott védekezéshez való jogával. Továbbá abban is állást szükséges foglalni, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikkében meghatározott „ésszerű határidőn belüli” eljárás hogyan egyeztethető össze mind a tisztességes eljáráshoz való jog, mind pedig a védelemhez, a védekezéshez való jog alkotmányjogi követelményével.

Ugyancsak a bíróságok rendszerbeli elhelyezéséhez kapcsolódó alapvető alkotmányjogi kérdés az, hogy miként kerül meghatározásra a büntetőeljárás során a „bírói szak”: arra mint a nyomozástól teljesen független, külön eljárási szakaszra tekintünk, ahol az egymással mellérendelti viszonyban álló „felek” (az ügyész valamint a vádlott/védő) a független, pártatlan, „külső” bírót igyekeznek meggyőzni az igazukról és a nekik megfelelő döntés meghozatalára „rávenni”, vagy a büntetőeljárás bírói szakaszát a nyomozás folytatásának tekintjük akként, hogy a bírói eljárás során ismételten lehetőség van – immáron a vádlott és a védő jelenlétében – arra, hogy a korábbi (nyomozati) eljárás során elkövetett jogsértéseket ki lehessen küszöbölni.

Ezen utóbbi megközelítés esetében – és éppen ez történt jelen alkotmányjogi panasszal érintett eljárásban is – a bírói szakasz lényegében a nyomozati szakasz megismétlése abban a tekintetben, hogy a nyomozás során elkövetett hibák kiküszöbölésének a fórumává válik.

A bírósági eljárás *előző* pontban kifejtett lefolytatása esetében alapvetően kérdőjeleződik meg az eljáró bíróság pártatlanságának, függetlenségének a léte, hiszen a bíróság az egyik eljárási résztvevőnek — az ügyésznek — további lehetőséget biztosít arra, hogy az által korábban lefolytatott illetőleg felügyelt eljárásban elkövetett hibákat kiküszöbölje, lényegében a nyomozást tovább folytathassa.

Különösen megkérdőjeleződik a bíróság függetlenségének és pártatlanságának a kérdése azon okból kifolyólag, hogy bár a Be. nem minden esetben írja le in concreto azt, hogy egyes, a nyomozás során megvalósított szabályszegéseknek milyen következményei vannak, azonban ez nem jelenti azt, hogy maga a törvény nem tartalmaz szankciót a nyomozás során megvalósított jogsértésekhez kapcsolódóan.

A nyomozati határidő, a vádemelésre nyitvaálló határidő be nem tartása vonatkozásában konkrét szankció megállapítására a Be-ben nem került sor, azonban a Be. rendszerében az ahhoz kapcsolódó jogkövetkezmények meghatározásra kerültek.

Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében a törvényben meghatározott határidő jogvesztő határidő, különösen igaz ez – figyelemmel az EJEB gyakorlatára – a büntetőügyekben megállapított törvényi határidők betartására. Abban az esetben ha a törvényben meghatározott határidő nem kerül betartásra, akkor ez a körülmény sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, különösen, ha olyan törvényi határidőről van szó, amely érdemi kihatással van az eljárás további menetére.

Az nem vitatható, hogy mind a nyomozati határidő, mind pedig a vádirat benyújtására vonatkozó határidő a büntetőeljárás lényegére vonatkozó határidő, így azok be nem tartása esetén már az eljárás továbbfolytatásának a lehetősége is kérdéses, nemhogy a bírósági eljárásban ezen hibák kiküszöbölésre kerüljenek.

A fentiekben részletezett jogsértő eljárást valósította meg a bíróság, sérült a tisztességes eljáráshoz való jogom mivel, hogy a bírósági eljárás során derült ki, hogy gyakorlatilag a nyomozás során két nyomozóhatóság folytatott eljárást akként, hogy a NAV ÉRARBI előtt folyamatban lévő nyomozáshoz bizonyítékként használták fel az NNI előtt lévő eljárásban foganatosított tanúkihallgatásokat, amely kihallgatások során nem az NNI előtti, hanem a NAV ÉARBI előtt folyamatban lévő nyomozásra hallgatták meg a tanúkat. Így az NNI egy „semleges” ügyben keletkezett bizonyítékait a NAV ÉRARBI fel tudta használni a saját eljárásában. Ennek eredményeként az NNI előtt tanúként hallgattak meg olyan személyeket, akik a NAV ÉARBI előtt folyamatban lévő eljárásban terhelték voltak, valamint a kihallgatások során a kihallgatott személyeket megtevesztve azt a látszatot keltették, hogy a NAV ÉARBI előtt folyamatban lévő eljárástól teljesen független, teljesen másról szóló eljárásban kerül sor a kihallgatásukra.

Ezen kihallgatások során egy egész kötetnyi iratanyag (XVI. kötet) keletkezett, amely kihallgatási jegyzőkönyveket az NNI a foganatosítást követően szinte azonnal megküldött a NAV ÉARBI részére és az a bizonyítási eljárás részévé lett téve, sőt, a *kérelmező büntetőjogi felelősségének* a megállapítása is részben azon alapul, így az az ügyre érdemi kihatással volt.

Ugyancsak alapvető és egyúttal az ügy érdemére kiható alapjogsérelem, ha az adott ügyben eljáró bírói tanács nem felel meg a „törvény által felállított”-ság alkotmányjogi követelményének, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLX1. törvény (a továbbiakban: Bszi.) rendelkezéseinek, így az ügyelosztási rendnek. Az Alkotmánybíróság a IV/748/2019 AB határozatában részletesen foglalkozott az ügyelosztási renddel, valamint annak jogi jelentőségével. Kiemelte, hogy „az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintőfontos okból módosítható (36/2013. (XII.5.) Ah határozat.

Jelen alkotmányjogi panasszal érintett eljárásban az ügyben eljáró bíró nem szerepelt a Bszi. 10. § (1) bekezdése értelmében elkészített ügyelosztási rendben mint gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények miatt indult ügyekben eljárni jogosult bíró. Ennek hiányában pedig nem volt törvény által felállított az ügyben eljáró bíróság, az a jelen alkotmányjogi panasszal érintett eljárásban nem járhatott volna el.

Sérti a tisztességes eljáráshoz való jog alapelvét az, ha a lefolytatott eljárás során a vádlott és a védő jogait folyamatosan megsértik, korlátozzák, akként, hogy a kért iratokat a részükre nem vagy nem időben adják ki, korlátozásra kerül az észrevételezési, kérdezési jog.

Különösen sérelmes ezen alapjogsértés, ha figyelembe vesszük, hogy a megismételt eljárásban arra hivatkozással kerülnek elutasításra (mellőzésre) a tanúk megidézésére vonatkozó bizonyítási indítványok, hogy a vádlottak/védők az alapeljárásban (hatályon kívül helyezett eljárás) élhettek volna kérdezési, észrevételezési jogokkal, így ezen indítványok az eljárás szükségtelen elhúzódásához vezetnének.

Az ügyben eljáró bíróságok ezen eljárása oda vezetett, hogy a lefolytatott bírósági eljárás során nem élhettem a hatékony védelem jogával, hiszen az alapeljárásban vagy nem állt rendelkezésére valamennyi nyomozati anyag vagy pedig a kérdezési, észrevételezési jog kerül csorbításra, míg a megismételt eljárásban már azt rótták fel, hogy miért nem az alapeljárásban éltem a törvényben biztosított jogommal. Így érdemben nem tudtam védekezni az ügyészség által felhozott bizonyítékokkal szemben.

2) Az Alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése:

Alaptörvény: B) cikk Magyarország független, demokratikus jogállam.

- R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.
- I. cikk: (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapíthat meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- IV. cikk (1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.
- (2) Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.
- XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.
- (3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.
- (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása:

ba) Törvényes bíróhoz, független és pártatlan bíróhoz való jog

- az eljáró tanács összetétele (Alaptörvény B) cikk (2) bekezdés, R) cikk (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés,)

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott „törvény által felállított” bíróság fogalmának a gyakorlati alkalmazási alapját az adott jogterületre vonatkozó eljárási szabályok (jelen esetben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) adja meg általános jelleggel. Abban az esetben, ha az ügyben eljáró bíróságok nem ezen jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően kerültek felállításra, akkor az adott ügyben eljáró bíróság nem felel meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a rendelkezéseinek.

A Bszi. 8. § (1) bekezdése értelmében senki nem vonható el törvényes bírójától. A Bszi. 8. § (2) bekezdése értelmében a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró. A Bszi. 10. § (1) bekezdése értelmében „az ügyelosztási rend rögzíti mely tanácsok, bírák járnak el a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) szerinti gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények miatt indult ügyekben”. A Bszi. szabályozása alapján megállapítható az, hogy csak és kizárólag az a törvényes bíró, aki az adott ügy vonatkozásában, az adott ügycsoportra nézve, az ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.

A Debreceni Törvényszék előtt 17.B.376/2018 szám alatti ügyben a Debreceni Törvényszék 17-es tanácsa járt el. A Debreceni Törvényszék 2019. január 1-december 31. között hatályos (és az ezt megelőzően is hatályos ügyelosztási rend szerint) a 17.B. tanácsba [REDACTED] van beosztva, az általa intézett ügycsoport pedig: „A törvényszék, mint elsőfokú bíróság hatáskörébe tartozó ügyek elbírálása”.

Az ügyelosztási rend 2. sz. melléklete értelmében: „a törvényszék, mint elsőfokú bíróság – gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekményeket érintő – hatáskörébe tartozó ügyekben [REDACTED] jogosult eljárni.

A hivatkozott 2. sz. mellékletből egyértelműen következik az – mint ahogy azt a Bszi. 10.§ (1) bekezdése is tartalmazza – konkrétan ki kell jelölni azokat a bírókat/bírói tanácsokat, amelyek gazdálkodással összefüggő kiemelt gazdasági bűncselekményeket érintő ügyekben eljárhatnak. Ezen felsorolásban azonban [REDACTED] nem szerepel.

A Be. 10. § (1) bekezdés 3. pontjának f) pontja értelmében gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény a Btk. 396. § (4) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerinti költségvetési csalás és az ezzel összefüggésben elkövetett költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása.

A kérelmezővel szemben folyamatban lévő eljárásban – többek között – a vádemelésre ezen bűncselekmény tekintetében is megtörtént, amelyből következőleg a cselekmény gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekménynek minősül vagyis olyan bírónak kell az ügyet tárgyalnia, aki az ügyelosztási rend értelmében ilyen ügyek tárgyalására jogosult.

A gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények esetében a Be. 13. § (3) bekezdése értelmében ugyan három hivatásos bíróból álló tanácsban kell eljárni, akként, hogy a tanács tagja a törvényszék gazdasági ügyszakának, ennek hiányában a törvényszék polgári ügyszakának a bírója.

A kérelemmel érintett eljárásban azonban a Be. 868. § (2) bekezdése az irányadó, amely értelmében korábbi jogszabály szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező és a korábbi jogszabályban meghatározott összetételű bíróság folytatja le az eljárást, ha az ügy e törvény hatályba lépése előtt a bírósághoz érkezett. Mindebből következően az eljárást egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban kell lefolytatni.

Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése értelmében Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek. Ebből következően a büntetőügyekben eljáró bíróságoknak a Be. mellett más törvényi rendelkezéseket is alkalmazniuk kell, így alkalmazniuk kell a Bszi. rendelkezéseit is. Mind a Be., mind a Bszi. törvény, amelynek rendelkezéseit mindenkinek, *főként* a bíróságoknak be kell tartania. A két törvény rendelkezései egymással nem ellentétesek, sőt, a Be. törvényesen megalakított bíróság fogalmát tényleges tartalommal a Bszi. tölti meg.

Tekintettel arra, hogy a Debreceni Törvényszék előtt 17.B.376/2018 szám alatti eljárásban eljáró hivatásos bíró a reá vonatkozó ügyelosztási rend értelmében nincs kijelölve gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények tárgyalására, az eljáró tanács nincs törvényesen megalakítva, a kérelmezőt elvonták törvényes bírójától.

Azáltal, hogy a Debreceni Törvényszék a 19.Bkk/313/2019/3 szám alatti végzésében teljes mértékben figyelmen kívül hagyta a Bszi. rendelkezéseit és ezáltal „fenntartotta a bíró eljárási jogosultságát” és az ügyből erre hivatkozással való kizárást megtagadta, megsértette az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének a rendelkezéseit.

Azon túlmenően, hogy sérült az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, egyúttal sérült az Alaptörvény XXV111. cikk (1) bekezdésében meghatározott, tisztességes eljáráshoz való alapjog is, tekintettel arra, hogy az Alaptörvényben szabályozott „törvény által felállított” kitéltet nem lehet megszorítólag, csak és kizárólag a Be. keretein belül értelmezni, hanem figyelemmel kell lenni más törvényi rendelkezéseikre is, jelen esetben a Bszi. rendelkezéseire. Csak az a bíróság (bírói tanács) minősülhet „törvény által felállítottnak”, amely mindkét törvényi rendelkezéseknek megfelel.

bb) Tisztességes eljáráshoz való jog sérelme

- Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése

A kérelmezővel szemben a Debreceni Törvényszéken 24.B.398/2015. számon (elsőfokú, vagy alapeljárás), majd 17.B.376/2018. számon (megismételt eljárás), illetőleg a Debreceni Ítélőtáblán Bf.II.630/2017. számon (másodfokú eljárás) lefolytatott büntetőeljárás egyáltalán nem felelt meg a tisztességes eljárás alkotmányos alapelveinek.

Magyarország Alaptörvénye a XXV111. cikk (1) bekezdésében rögzíti, miszerint: „Mindenkinek Joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat [...] törvény által felállított független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el”.

Az Alaptörvény ezen „Szabadság és felelősség” részében megfogalmazott tisztességes eljáráshoz való jog alapelve, mint az igazságszolgáltatással kapcsolatos alapelv a legátfogóbb alapelv, amely úgy a hazai, mint a nemzetközi Jogirodalomban, Jogi gondolkodásban is megjelenik („fair trial” elve). Nemzetközi alapját az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő Jegyzőkönyv 6. cikke képezi, mely a tisztességes eljáráshoz való Jogról rendelkezik. Ennek 1. pontja szögezi le: „Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot [...] az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően”.

A hazai és nemzetközi jogi gondolkodásban egyaránt honos tisztességes eljáráshoz való jog gyűjtőfogalom, ami több alkotmányos alapelvet foglal magába. Legáltalánosabb megközelítésben az eljárás olyan minősége, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni és bár lehetséges, hogy egyes részletszabályok nem kerültek megtartásra, de ennek ellenére az eljárás egésze tisztességes, míg akkor is sérülhet a tisztességes eljáráshoz való Jog, ha a részletszabályok bár megtartásra kerültek, de összességében az eljárás méltánytalan, igazságtalan.

Ezt rögzítette az Alkotmánybíróság a 6/1998.(III.11.) AB határozat 5. pontjában, mely a konkrét Jogesetben az iratmegismerési jog korlátozottsága tekintetében állapította meg az adott büntetőeljárás egészének tisztességtelen voltát.

A kérelmező ellen folyamatban volt, fent megjelölt számú alapeljárásban, másodfokú, majd megismételt eljárásban sajnálatos módon a tisztességes eljáráshoz való jog egyáltalán nem érvényesült, azt az eljárás különböző szakaszaiban az eljáró hatóságok, bíróságok több alkalommal megsértették. A tisztességes eljáráshoz való jog megsértése pedig az ügyre érdemi kihatással volt.

Így sérült a tisztességes eljáráshoz való jog akkor, amikor az alapeljárásban, majd a megismételt eljárásban ítélező elsőfokú bíróságok a védelem által előterjesztett bizonyítási indítványokat rendre elutasították.

A Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 163. § (2) bekezdése alapján az ügyben eljáró hatóságoknak, így a bíróságnak is törekednie kell a valósághű történeti tényállás megállapítására.

A védelem által előterjesztett, tanúk kihallgatására, illetve a tanúk védők jelenlétében történő kihallgatására vonatkozó indítványok egyértelműen a valósághű történeti tényállás megállapítását szolgálták.

A valósághű történeti tényállás megállapítását szolgálta az igazságügyi könyvszakértő véleményének kiegészítésére vonatkozó indítvány. A védőm és jómagam által tett indítványaimat az alap ügyben illetve a megismételt eljárásban az eljáró bíróság rendre figyelmen kívül hagyta, annak ellenére, hogy a megismételt eljárásban a tárgyalás során a kirendelt igazságügyi könyvszakértő kijelentette, hogy ő tulajdonképpen csak adatrögzítő tevékenységet végzett, illetve, hogy szerinte a feladata a vád alátámasztása volt és a NAV ÉARBI által megállapítottakat nem is vizsgálta, azokat tényként fogadta el.

Ezzel súlyosan sérült a tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa, az úgynevezett fegyveregyenlőség elve, melynek egyik lényege, hogy az eljárás bizonyos résztvevői, így a szakértők semleges pozícióban maradnak (6/1998.(III.11.) AB határozat 5. pontja).

Az alapeljárásban kirendelt, és a megismételt eljárásban is részt vett igazságügyi könyvszakértő a vádiratban foglaltak alátámasztását és nem a szakma szabályai szerinti pártatlan, tényszerű és objektív szakvélemény adását tekintette feladatának, lényeges kihatással volt az ügy érdemi elbírálására, mivel mindkét elsőfokú ítélet jelentősen támaszkodott ezen szakvéleményre.

Az eljárt elsőfokú bíróságok a védelmi bizonyítás kiegészítési indítványokat sorozatosan figyelmen kívül hagyták, csak és kizárólag a vádiratban megjelölt bizonyítást folytatták le, illetve a vádhatóság bizonyítási indítványainak adtak helyt.

A Debreceni Törvényszék a Debreceni Ítéltábla 2018. április 19-én kihirdetett, korábbi eljárást hatályon kívül helyező végzése alapján a megismételt eljárásban követendő iránymutatásainak (Bf.II.630/2017/147.sz. végzés, 49-50. oldal) be nem tartásával, egyszerre sérült a vádlottak tisztességes eljáráshoz és hatékony védekezéshez való joga.

A Debreceni Törvényszék teljesen figyelmen kívül hagyta, hogy az I. rendű vádlott védője által indítványozott tanúkihallgatások többek között érintenek olyan tanúkat, akik meghallgatására a hatályon kívül helyezett eljárásban nem került sor, mivel akkori vádlotti pozíciójukból adódóan élhettek a hallgatás jogával. E tanúk – mivel az ő esetükben a korábbi eljárásban hozott ítéletjogerőssé vált – bíróság előtt, szóban történő meghallgatása azért lett volna fontos, mert ők csupán a nyomozás során tettek vallomást és nyilvánvalóan a nyomozás során a vádlott és a védő e személyek részére nem tehetett fel kérdéseket.

Ráadásul a nyomozás során felvett kihallgatási jegyzőkönyvek többsége már a nyomozási határidő (2012. április 27.) letelte után kerültek felvételre. A nyomozás két éves határidejét ugyan figyelmen kívül hagyta mind a nyomozóhatóság, mind az ügyészség, de ez nem változtat azon a tényen, hogy a határidő leteltét követően a nyomozóhatóság által beszerzett bizonyítékok így kirekesztendők a bizonyítékok köréből. E bizonyítékok tartalmát illetően a bíróság volt abban a helyzetben, hogy az így felvett jegyzőkönyvekben elmondottakat a tárgyalás során tisztázza, de e személyek tárgyalásra történő idézését nem tette meg.

Az, hogy az első fokú bíróság e jegyzőkönyvek ismertetésével a bizonyítás eszközévé teszi azokat, nem helyettesíti azt, hogy állást kell foglalnia e jegyzőkönyvek jogszerűségéről, hiszen ez a feladat a hatályon kívül helyező végzés 50. oldalán határozottan leírásra került számra.

„ - A védelem által vitatott bizonyítékok csak azt követően használhatók fel a tényállás megállapítása során, hogy a bíróság ellenőrzésük után állást foglalt beszerzésük törvényességéről. ”

A védelem által előterjesztett – tanúmehhallgatásokat kérő – indítványokban szereplő idézések teljesítésére vagy elutasítására vonatkozóan a törvényszék bírója egészen a bizonyítási szak lezárásáig nem adott határozott választ, így a védelem a hatályon kívül helyező végzésben leírtakra támaszkodva jogosan volt abban a tévhitben, hogy az általa idézni kért tanúk meghallgatására sor kerül.

A tárgyalások során többször elhangzott kérdés az I. fokú bíróság tanácsának elnöke felé, hogy mikor kérdezhet a védelem az indítványokban szereplő tanúktól, de konkrét választ egy alkalommal sem kapott. Például a 17.B./376/2018/334 sz. jegyzőkönyv 7-8. oldal.

„ [redacted] ügyvéd – III. rendű vádlott védője: korábban vezető védő kollégám kért tájékoztatást arra nézve, hogy mikor lesznek tanúk meghallgatva, ez irányú kérelmem lenne, hogyha Tiszteelt Bíróság tájékoztatná a védelmet, hogy mikor tehetünk fel kérdéseket a tanúkhoz.

Tanács elnöke: ezt észrevételként rögzítettük. ”

A védelem gyakorlatilag a bíróság tájékoztatásának hiánya miatt abban a tévedésben volt, hogy a bíróság a

szóbeli tanúmeghallgatásokat a tárgyalássorozat végére kívánja időzíteni.

Azonban közvetlenül a bizonyítási szak lezárását megelőzően, 2019. augusztus 23. napján közölte a bíróság a védelemmel, hogy minden bizonyítási indítványát elutasította (17.B.376/2018/375. sz. jegyzőkönyv 10. oldala).

Majd 2019. szeptember 6. napján, az ítélethirdetés szóbeli, rövid indoklása során közölte a tanács elnöke, hogy a védelemnek írásban kellett volna kérdéseket intézni a tanúkhöz. Ezt a tájékoztatást azonban mindvégig megtehetette volna a bíróság, de legalább úgy, hogy a védelem a bíróság szándékainak megfelelően írásban tudjon kérdezni még a bizonyítási szak lezárását megelőzően.

Mindezeken túl az I. fokú bíróság által bekért nyilatkozatok zöme olyan tanúvallomásokra vonatkoztak, amelye tanúvallomásokat valamilyen okból eleve ki kellett volna rekeszteni a bizonyítékok köréből.

A Debreceni ítélőtábla mint másodfokú bíróság a megismételt eljárást megalapozó Bf.11.630/2018/147. számú végzésének III. 1. pontjában rögzítette azokat az eljárási szabálysértéseket, melyek felülbírálatra alkalmatlanná tették a Debreceni Törvényszék 24.B.398/2015/656. számú elsőfokú ítéletét.

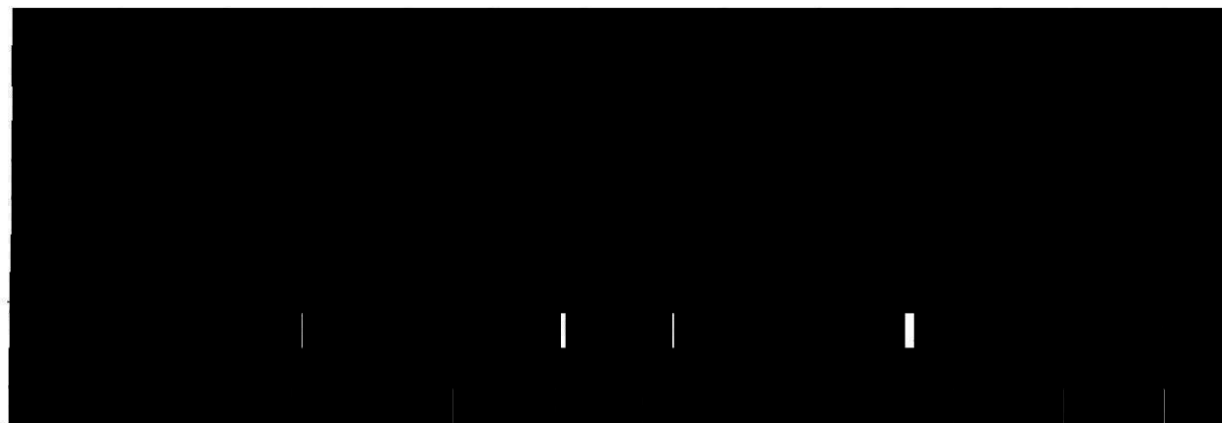
A hatályon kívül helyező végzés a III.1.1. alpontja részletesen leírta, hogy a korábbi elsőfokú eljárásban tanúként kihallgatott [REDACTED] esetében tényleges kihallgatás nem volt, a tárgyaláson pusztán felolvasásra került a nyomozati szakban tett vallomásuk és az erre jogosultak röviden kérdéseket intéztek a tanúkhöz, ahogy a II. fokú hatályon kívül helyező végzés is megállapította korlátozott terjedelemben. A 4. számú tanú pedig nem is volt jelen a tárgyaláson, csak felolvasta a vallomását [REDACTED] és kérdéseket a távolléte miatt nem lehetett a tanúhoz intézni. A másodfokú tanács megállapította, hogy mivel a 4. számú tanú nem volt különösen védett tanú, így a személyes megjelenésétől és kihallgatásától nem lehetett volna eltekinteni.

Szintén a Debreceni ítélőtábla mutatott rá a hatályon kívül helyező végzés III. 1.2. alpontjában, hogy annak ellenére, hogy a Be. szabályai szerint a tárgyalást vezető tanácselnök kötelessége, hogy a kihallgatott személy befolyásolására alkalmas, a választ is magában, foglalo kérdés feltételét, illetve az ilyen kérdésre történő válaszadást megakadályozza-megtúltsa, épp a tanácselnök volt az, aki a választ is magába foglalo kérdést tett fel [REDACTED] tanúnak, illetve [REDACTED] a XXVI. rendű vádlottnak.

Igen súlyos, a bizonyítás kimenetelét is befolyásoló eljárási szabályszegést állapított meg a másodfokú tanács a hatályon kívül helyező végzés III. 1.3. alpontjában, mely szerint bizonyos esetekben a védelem kérdezési jogának korlátozása, csorbulása történt, mivel a védők a vallomást tevő tanúkhöz nem intézhettek kérdést.

A III. 1.4. alpontban szintén lényeges eljárási szabályszegést rögzített a Debreceni ítélőtábla, mikor megállapította, hogy a tárgyalási jelenlét szervezése során a korábbi elsőfokú tanács úgy tűzött ki tárgyalásokat, és a tárgyalásokra úgy idézte meg a vádlottakat, hogy voltak olyan vádlottak, akik nem voltak jelen olyan tanúk kihallgatásánál, amely tanúk épp a távollévő vádlott(ak) cselekvőségét, büntetőjogi felelősségét érintő vallomást tettek.

Így [REDACTED] rendű (a megismételt eljárásban is érintett) vádlottak nem voltak jelen olyan tanúk kihallgatásánál, akik a megjelölt vádlottakat érintő vádpontokhoz kapcsolódóan tettek vallomást. így [REDACTED]

(a hatályon kívül helyező végzés 17-22. oldalain felsoroltak szerint) tanúk kihallgatása során a fentebb megjelölt vádlottak nem mindig voltak jelen a korábbi elsőfokú tárgyaláson, így a felsorolt tanúkhoz kérdést nem tudtak intézni, vallomásukat csak utóbb, a tanácselnök által történt felolvasás útján ismerhették meg.

Ezek az eljárási szabálysértések a Debreceni Ítéltábla hatályon kívül helyező végzése szerint, összességükben olyan súlyosak voltak, hogy emiatt a korábbi elsőfokú ítélet felülbírálatra alkalmatlan volt, így hatályon kívül helyezésre és a megismételt eljárásra került sor.

A Debreceni Ítéltábla korábbi hatályon kívül helyező végzésének ismeretében a megismételt büntetőeljárásban

- 2019. február 11. napján tartott tárgyaláson

- 2019. február 12. napján tartott tárgyaláson

- 2019. május 8. napján tartott tárgyaláson

- 2019. május 15. napján tartott tárgyaláson

tanúk által a nyomozati szakban, majd a tárgyaláson tett tanúvallomások, illetőleg a Tanácselnök írásbeli felhívására - önmagában is vitatható és a Be. szabályaival ellentmondó - a korábbi tanúvallomásokat fenntartó, a felsorolt személyek által tett írásbeli nyilatkozatok ismertetésére került sor.

Kétséget kizáróan megállapítható, hogy a Debreceni Ítéltábla hatályon kívül helyező végzésében megjelölt, Be. ellenesen kihallgatott személyek köre és a jelen, eljárásban felolvasott tanúvallomások és tanúvallomásokat fenntartó nyilatkozatok szerinti személyi kör - néhány főtől eltekintve - lényegében megegyezik. Vagyis a megismételt eljárásban a védelem (beleértve a vádlottakat és a védőket egyaránt) továbbra sem volt abban a helyzetben, hogy a tanúvallomást tett-tevő személyekhez kérdéseket intézzon, illetve, hogy a vádlotti és tanúvallomások eltérése, ellentmondása esetén szembesítések tartására kerüljön sor.

A Debreceni Ítéltábla hatályon kívül helyező végzése 15. oldal 2. bekezdésében írtak szerint: „A bíróságnak

ezzel szemben kötelessége az, hogy biztosítsa a védelem joga gyakorolhatóságának feltételeit (Kúria Bfv.jf.1.068/2017/9.)".

Ebből egyértelműen megállapítható a másodfokú bíróság azon utasítása, hogy a megismételt eljárásban maradéktalanul biztosítani kellett volna a védői jogok gyakorlását, ennek megfelelően azt, hogy a védelem a bizonyítás felvétele során a tanúhoz kérdést intézhessen, a vallomások szóban megismerje és lehetőség Amennyiben azonban az első fokú bíróság úgy döntött, hogy kérdés jogát írásban kívánja biztosítani, úgy mindenképp fel kellett volna hívni a vádlottakat és védőiket, hogy kérdéseiket írásban terjesszék elő a bíróság által megszabott határidőn belül, hisz az eljáró tanács végig tudatában volt annak, hogy a védelem a tanúk bíróságra történő idézését várja.

A tényállás alátámasztása céljából bekért írásbeli nyilatkozatok vonatkozásában elmondható, hogy semmilyen vizsgálatot nem folytatott le a tanács arra vonatkozólag, amit az ítéletábra is előírt számára, azaz, hogy a nyilatkozatokkal továbbra is fenntartott korábbi vallomások jogszerűen keletkeztek-e vagy sem. Az, hogy a korábbi eljárásban keletkezett tanúvallomások jelentős részét úgy kell tekinteni, mint amelyek olyan tárgyaláson keletkeztek, amelyeket meg nem történt tárgyalásnak kell tekinteni, felveti a kérdést, hogy ezeket mennyire jogszerű nem kirekeszteni és rájuk vonatkozólag nyilatkoztatni a tanúkat, hogy fenntartják-e vagy sem azokat. Az pedig, hogy a fenntartott, nyomozati anyagban becsatolt vallomások jelentős része a nyomozati határidő leteltét követően keletkezett csak súlyosbítja a helyzetet. E vallomások is eleve kirekesztendőek lettek volna, főleg úgy, hogy ezek között nagyszámú olyan tanú- vagy gyanúsítottai vallomás van, amelyekre nézve a hatályon kívül helyezett eljárásban felállított tanács – a vádlottakat jogszerűen megilletően a kérdésekre történő válaszadás megtagadása miatt – vallomást nem tudott rögzíteni. A megismételt eljárásban e személyek idézésére történő indítványok mid elutasításra kerültek, így gyakorlatilag a védelem ezekben az esetekben egyáltalán nem tudott kérdezni a vallomást tevőtől.

A hatályon kívül helyező végzés okfejtése szerint a bíróságon meghallgatott tanúk és vádlottak esetében is „Kapcsolódó gyakorlatot tükröz a Kúria Bhar.ll. 1.548/2013/1 1. számú ítéletében és a Kúria Bf/.lll. 1.479/2014/5. számú határozatában kifejtett álláspont, amely szerint a szabályszerűen nem idézett terhelt távollétében megtartott tárgyalást meg nem történtnek kell csupán tekinteni. Ennek mindössze az a következménye, hogy a terhelt távollétében történt bizonyítás eredménye nem vehető figyelembe, és a terhelt távollétében tartott tárgyalás a tárgyalás folytonossága tekintetében sem számít tárgyalásnak. Tehát a terhelt távollétében megtartott tárgyalás olyan, mintha az meg sem történt volna”. Az ítéletábra korábbi eljárást hatályon kívül helyező végzése iránymutatása szerint, „Miután az elbírált ügyben a terhelt távollétében felvett bizonyítást a bíróság a terhelt jelenlétében tartott későbbi tárgyaláson nem ismételte meg; az ítélete ez okból kétségtől megalapozatlanná vált (az a bizonyítás ugyanis, amelyet meg nem történtnek tekintendő tárgyaláson vesznek fel, bizonyítékként nyilvánvalóan nem értékelhető)”.

Álláspontunk szerint csak a védelem jelenlétében történt kihallgatásokkal lett volna biztosítható a pontos történeti tényállás megállapítása ezért a hatékony védekezéshez való alkotmányos jog messzemenőkéig sérült.

Ezt annyira fontosnak ítélem meg, hogy a Debreceni Törvényszékre 2019.05.24. napján benyújtott és Debrecen, 2019.05.23. napján kelt 105 tanú kihallgatására vonatkozó védőm által elkészített és általam is aláírt indítványt a Debreceni Törvényszék figyelmen kívül hagyta, nem csak a büntetőeljárás során, hanem az elsőfokú ítélet indokolásából is kimaradt. Gyakorlatilag kijelenthetjük, hogy a törvényszék úgy kezelte a beadványt a 105 tanú vonatkozásában, mintha az nem került volna benyújtásra. Ezt az alapjogot az emberi jogok és alapvetős szabadságjogok védelméről szóló Római egyezmény is külön kiemeli a 6. cikk 3. pont d. alpontja, miszerint „Minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van – legalább – arra, hogy [...] kérdéseket intézzen, vagy intéztesse a vád tanúhoz, és kieszközölhesse a mentő tanúk megidézését és kihallgatását ugyanolyan feltételek mellett, mint ahogy a vád tanúit megidézik, illetve kihallgatják”. Ezen alapjognak a megszegése sajnálatos módon szintén kihatással volt az ügy érdemi elbírálására.

Sérti a tisztességes eljáráshoz való alapjogot, amikor az alapeljárásban, illetve a megismételt eljárásban már

az alapeljárásra hivatkozással nem adnak helyt azon védelmi indítványoknak, amelyben a védelem az alapeljárásban meghallgatott személyek (tanúk és akkor még gyanúsítottak) meghallgatását kérik, mivel az alapeljárásban a vádlottak és a védők a szükséges kérdéseket megtehették. Továbbá a hatályon kívül helyező végzés rögzíti, hogy az alapeljárásban korlátozta az eljárás bíróság a vádlottak és a védők kérdezési és észrevételezési jogát is.

Mindezek alapján magából a jogerős ítélet rendelkezéseiből állapítható meg az, hogy mindazon jogsértések, amelyek az alapeljárásban megvalósításra kerültek és ezen okból következőleg az alapeljárásban hozott ítélet hatályon kívül helyezésre került azok a megismételt eljárásban már olyan jogszerű magatartásnak minősültek, amelyek megalapozták azt, hogy az ebben a körben előterjesztett védelmi indítványok elutasításra kerüljenek.

Különösen tetten érhető ezen kettősség a Debreceni Ítéltábla által az eljárás során hozott két határozat: az először hozott hatályon kívül helyező végzés és a véglegessé vált másodfokú ítélet fényében. A két határozatot a Debreceni Ítéltábla ugyanazon összetételű tanácsa hozta, a jogerős másodfokú ítéletben egy új gondolkodásmód jelenik meg a hatályon kívül helyező végzésben leírt jogszabálysértésekhez képest. Számomra teljesen érthetetlen, amikor a Debreceni Ítéltábla Bf.II.630/2017/147. számú hatályon kívül helyező végzésében megfogalmazott eljárási hibák kiküszöbölésére utasítja az elsőfokú bíróságot, - amely eljárási hibákat többek között a tényállás megalapozottsága érdekében a szabálytalanul kihallgatott tanúk, az észrevételezési és kérdezési jog, mint védekezéshez való jog sérelme miatt tartja szükségesnek - , azonban az eljárási hibák kiküszöbölése nélkül meghozott Törvényszéki döntést a másodfokú felülbírálat során a Debreceni Ítéltábla megalapozottnak és jogszerűnek tartja.

Ha ezen két másodfokú döntést egymás mellé tesszük, akkor megállapítható, hogy a Debreceni Ítéltábla teljes mértékben figyelmen kívül hagyta a későbbi döntésében a korábbi határozatában tett megállapításait, mintha azok nem ugyanazon eljárásban keletkeztek volna és a korábban jogsértőnek minősített eljárást a jogszabályoknak mindenben megfelelő magatartásnak minősítették.

A védelem több esetben tett indítványt a bűnügyi iratokról másolat kiadására, azonban ezen védelmi indítványnak az eljárás tanácsok nem tettek eleget maradéktalanul. Így az a helyzet állt elő, hogy míg a vádat képviselő ügyészesség pontosan tudta, hogy milyen bizonyítékokra hivatkozhat a vád alátámasztása érdekében, addig a védelem még a terhelő okirati bizonyítékokat sem tudta teljeskörűen megismerni.

Az iratmegismerési jog korlátozása annyira sértette a tisztességes eljáráshoz való jogot, hogy a megismételt eljárás során másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla a 2020. július 6. napján kelt Bf.II.291/2020/22. számú ítéletének 23. oldalán kénytelen volt elismerni, miszerint a vádlottak és a védők nem, illetőleg csak késve kaptak meg olyan nyomozati iratokat, amelyek az ügyben a védekezéshez feltétlenül szükségesek voltak. Ez az ügy érdemi elbírálására jócskán kihatott, hiszen ekként a védelem nem tudta, illetőleg nem a megfelelő időben tudta kifejtetni a védekezést.

Az iratmegismerés korlátozása különösen igaz volt az elektronikus adatok megismerésére, mivel a védelem a nyomozás során lefoglalt számítástechnikai eszközökből kinyert adatok töredékét ismerhette csak meg.

Következésképpen, lényegében már a nyomozás lezárásakor indítványt tett a védelem az elektronikus adatok hozzáférhetővé tételére, másolatban történő kiadására, ami azonban az eljárás jogerős befejezéséig nem történt meg teljes körűen, mivel még mindig vannak olyan, a kérelmező jogerős büntetőjogi felelősségét megalapozó adathordozók, amelyeket még mind a mai napig kiadásra nem kerültek, azokat a kérelmező valamint védője nem ismerhetett meg.

Így az eljáró bíróságok rendre elodázták azon 1 TB-os külső winchester adatainak lemásolását, mely adatok közt a védelem meglátása szerint olyan elmentett információk voltak, melyeket ha a bíróság értékelése körébe vont volna, akkor az kérelmezőnek, mint saját személyemnek (I. rendű vádlott) felmentéséhez vezethetett volna.

Ez az 1 TB-os külső winchester egyébként az elsőfokú eljárás és a másodfokú eljárás során sokáig „nem volt meg”, a hollétéről a bíróságok nem tudta számot adni, majd amikor a megismételt eljárásban elő került, akkor a védelem nem kapott lehetőséget az azon levő elmentett informatikai adatok megismerésére. A megismételt eljárás során az inkriminált 1 TB-os külső winchestert a védelem kizárólag annyi ideig láthatta, amíg a megismételt eljárást folytató bírói tanács elnöke felmutatott egy papírdobozt, mellyel kapcsolatban állította, hogy abban van az ominózus külső winchester és megkérdezte a – már az alapeljárásban – kirendelt igazságügyi könyvszakértőt, hogy úgynevezett ez volt a külső winchester.

A védelem jogait ezáltal a terhelti jogaimat csorbító eljáró bírósági megatartás vezettet oda, hogy a védőmmel együtt nem tudtuk felkutatni azokat az ártatlanságomat bizonyító, mentő körülményeket, melyek a vádhatóság által felvonultatott okirati és elektronikus bizonyítékokat „lerontva” felmentésemet eredményezhették volna.

Álláspontom szerint sérült a tisztességes eljáráshoz, a védelemhez való jog, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló Római egyezmény 6 cikk (3) bekezdés b) pontja miszerint: „Minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van – legalább – arra, hogy ... rendelkezzen a védekezésének előkészítéséhez szükséges idővel és eszközökkel ...”.

Sérült a hatékony és megfelelő felkészülést biztosító védekezéshez való jog, ugyanis a megismételt eljárásban eljáró bíróság több esetben nem tett eleget a Be. 510. (4) bekezdésében foglalt kötelezettségnek, mely szerint: „A bíróság az értesítéssel, illetve idézéssel egyidejűleg tájékoztatja az ügyészséget, a vádlottat és a védőt arról, hogy a bíróság a kitűzött határnapon milyen bizonyítás felvételét tervezi”.

A Be. ezen kötelező rendelkezésének megszegése miatt a védelem nem minden tárgyalás előtt tudta, hogy milyen bizonyítás felvétele fog megtörténni, a bíróság kiket idézett, illetve milyen okirati bizonyítást tervez lefolytatni. Így előfordult, hogy a bíróság olyan bizonyítást vett fel, amelyre a védelem a hatalmas perirat miatt előzetesen nem tudott felkészülni.

Ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelenti az, ha az ügyben eljáró bíróságok személynak a nyomozás során elkövetett eljárási szabálysértések fölött és nemhogy szankcionálják ezen jogsértéseket, hanem éppen azoknak a bírósági eljárásban való kiküszöbölésére biztosítanak lehetőséget az ügyészségnek.

A 63015/1736/2009/bü. számú büntetőügyben 2009. november 20. napján rendelte el a nyomozást a Vám- és Pénzügyőrség Észak-Alföldi Regionális Nyomozó Hivatala Hajdú-Bihar megyei Osztály, Debrecen osztályvezetője, [REDACTED] Később a szervezet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetébe olvadt és megnevezése Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-Alföldi Regionális Bünyügyi Igazgatóságra változott.

A nyomozás elrendelése a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Gazdaságvédelmi Osztály osztályvezetőjének [REDACTED] feljelentése alapján történt.

A nyomozás kezdetben ismeretlen tettséssel szemben indult. 2010. április 26-án 8 óra 43 perckor [REDACTED] a nyomozóhatóság az ügyben, mint tanút hallgatta ki, majd ugyanezen a napon 10 óra 1 perctől megtörtént a kihallgatása gyanúsítottként is.

Így a nyomozás törvény szerinti objektív határideje ez által 2012. április 26. napja lett.

2011. május 9. napján az ügyben gyanúsítást közöltek [REDACTED] és ezt követően a nyomozás alapvetően [REDACTED] szemben folytatódott.

Számos nyomozási cselekményt követően, a két éves nyomozási határidő letelte előtt, 2012. Január 25. napján a nyomozóhatóság a [REDACTED] szemben folytatott eljárást 63015-221/2012/bü. számra

elkülönítette. ██████████ zomben a Debreceni Járási és Nyomozó Ügyészség megrovást szabott ki és a Debreceni Városi Ügyészség a nyomozást vele szemben megszüntette.

Az elkülönítés módjának köszönhetően azonban az, hogy a 1736/2009. bü. szám alatti ügyben mely napon történt első gyanúsítás, nem változott, az maradt az „eredeti időpont”: 2010. április 26. napja.

2012. január 25. napját – ██████████ ügyének elkülönítését – követően a már ██████████ és társaival szemben folyamatban lévő 63015/1736/2009/bü. számú ügy nyomozati határidejét három alkalommal meghosszabbították, egészen 2013. április 20. napjáig. A nyomozási határidők meghosszabbítását a gyanúsítottakkal és a védőkkel is közölték, de a nyomozási határidők meghosszabbításával szemben a gyanúsítottak és a védők panasszal nem éltek a határidő hosszabbításokban közöltek alapján.

2013. április 20. napját megelőzően, 2013. március 29-én azonban külföldi Jogsegélyre történő hivatkozással felfüggesztették a nyomozást. Néhány nap hóján két év múlva, 2015. március 17-én indították újra 2015. április 8-i határidővel, amit 2015. április 27-ig meghosszabbítottak.

A nyomozás felfüggesztése alatt is számos nyomozati cselekmény történt. Igaz, ezt többnyire más hatóságokkal végeztette a NAV ÉARBI vagy külsős szakértőkkel, de álláspontunk szerint sérti a tisztességes eljáráshoz fűződő vádlotti jogokat az, ha a nyomozóhatóság a nyomozás felfüggesztése alatt más szerveket, személyeket keres meg azzal, hogy a felfüggesztett ügyben különféle cselekményeket végezzenek el.

Jelen ügyben a nyomozás felfüggesztése 2013. március 29-től 2015. március 17-ig volt érvényben. A csatolt dokumentumok alapján látható, hogy a nyomozóhatóság számos megkeresést végzett ez idő alatt, sőt más nyomozóhatóságtól kimondottan segítséget kért.

A csatolmányokból kitűnik például, hogy a NAV ÉARBI 2013. április 2-án tájékoztatta a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Irodáját arról, hogy a 63015-1736/2009. számú büntetőügy felfüggesztésre került. 2013. június 26-án egy személyt ki is hallgatták elméletileg a 29022-166/2012. számú, ██████████ ellen indult büntetőügyben úgy, hogy ██████████ ügyében egy kérdést sem tettek fel a tanúnak, kizárólag csak a 63015-1736/2009. számú ügyre vonatkozókat. Megjegyzendő, hogy a kihallgatott személy, ██████████ ekkor a 63015-1736/2009. számú ügyben már gyanúsított volt, azaz, ha nem más ügyben hallgattak volna ki, akkor akár élhetett volna a hallgatás jogával, de tanúként a 29022-166/2012. számú ügyben nem.

A Készenléti rendőrség hathatós közreműködését mutatja, hogy egyes kihallgatásokat a felfüggesztés ideje alatt, 2013. június 28-án úgy fogantatosítottak, hogy az elvileg 29022-166/2012 számú ügyben gyanúsított ██████████ hallgatott a kihallgatáskor ismeretlen tettessel szemben folyó ügyre hivatkoztak, így érthető, hogy ő ██████████ vonatkozóan kérdéseket sem tettek fel, csak kizárólag olyan kérdéseket, amelyek a NAV ÉARBI előtt felfüggesztés alatt álló 63015-1736/2009 számú ügyben relevánsak.

Mindezekon túl a felfüggesztés ideje alatt, - és az objektív nyomozási határidő letelte után több mint egy néhány esetben több mint két évvel - további nyomozási cselekmények is megvalósultak, például szakértő kirendelése vagy más hatóságtól szakvélemény másolat bekérés.

A védelem folyamatosan felhívta a bíróság figyelmét ezen jogsértésre azonban erre vonatkozólag a bíróság nem foglalt állást, a nyomozás során megvalósított jogsértéseknek semmilyen jelentőséget nem tulajdonított. Sőt! A bírósági eljárás részéve tette a jogsértő cselekményekkel beszerzett bizonyítékokat, mintegy legalizálva azokat annak érdekében, hogy azt az eljárás során, a vádlottak büntetőjogi felelősségének megállapítása során fel lehessen használni, figyelembe lehessen venni.

Történt ez annak ellenére, hogy bár valóban nem ad az eljárási törvény direkt szankciókat a nyomozás során megvalósított jogsértő magatartások tekintetében, azonban a Be. 167. § (5) bekezdése kimondja, hogy nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközökből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyészség, a nyomozó hatóság, illetve a (2) bekezdésben meghatározott hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon

vagy a résztvevők büntetőeljárási jogainak lényeges sérelmével szerzett meg.

Az idézett jogszabályhely alapján egyértelműen kifejezésre juttatta a jogalkotó azt, hogy igen is értékelni kell valamennyi, a nyomozás során elkövetett eljárási szabályszegést, amelynek szankciója az, hogy az eljárási szabálysértéssel beszerzett bizonyíték nem használható fel bizonyítékként.

Ebben a kérdésben a jogalkotó egyértelmű, a bíróság oldaláról nem mérlegelhető kötelezettséget írt elő: a bizonyítékok köréből ezen bizonyítékokat ki kell zárni.

Ezzel szemben „előnyben részesítették” az eljáró bíróságok az ügyészséget, mivel ezen nyilvánvaló jogsértés vonatkozásában — védői hivatkozás ellenére —nem foglaltak állást, hanem a nyomozati határidő leteltét követően beszerzett bizonyítékokat a büntetőjogi felelősség megállapítása során felhasználták, a kérelmező büntetőjogifelelősségét azokra -is — alapítottan állapították meg.

Hasonló jogi megállapítás tehető a nyomozás során megvalósított nyomozóhatósági együttműködés, az NNI és a NAV ÉARBI „összedolgozásából” keletkezett bizonyítékok vonatkozásában, amelyeket a nyomozati iratok XVI. kötetében helyeztek el és azokat ugyancsak teljes körűen felhasználták a bíróságok a büntetőjogi felelősség megállapítása során.

Az, hogy a nyomozás során a nyomozati határidő túllépésre került a vádirat vonatkozásában is felveti a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét abban a tekintetben, hogy az ügyészségnek a nyomozás befejezését követően a vádemeléskor hatályos régi Be. 216. § (1) bekezdése értelmében: az ügyész, ha a 193. § (1) bekezdése szerinti eljárási cselekményt maga végezte, ennek megtörténte után, ha pedig azt a nyomozó hatóság végezte, az iratok hozzá érkezését követő harminc napon belül az ügy iratait megvizsgálja, és ennek eredményéhez képest e) vádat emel, vagy határoz a vádemelés részbeni mellőzéséről.

A törvényi szabályozásból következőleg az ügyésznek 30 napja van a vádemelésre, amely határidő törvényben megállapított határidő, így az kötelezően alkalmazandó. Ezen határidő Jogvesztő Jellege következik a régi Be. 216. (3) bekezdéséből is, mivel ezen jogszabályhely értelmében az (1) bekezdésben megjelölt határidőt az ügyészség vezetője kivételes esetben harminc nappal meghosszabbíthatja. Nagy terjedelmű ügyben az ügyészség vezetőjének javaslatára a felettes ügyész kivételesen ennél hosszabb – legfeljebb kilencven napos – határidőt is engedélyezhet. A határidőt az (1) bekezdés a) pontjában szabályozott esetben a nyomozási cselekmény elvégzésétől kell számítani

Mindebből következőleg alapvető kérdés, hogy a vádemelésre nyitva álló törvényi határidő elmulasztását követően jogosult-e az ügyész vádat emelni vagy sem, másképpen megfogalmazva a törvényben meghatározott határidő leteltét követően törvényes-e a vád abban a tekintetben, hogy az a jogosulttól származik-e vagy sem.

A törvényi határidők jellegével az Alkotmánybíróság több eseti döntésében is foglalkozott és megállapította, hogy a törvényi határidők jogvesztő határidők és a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelenti az, ha valamely eljárási cselekmény foganatosítására a törvényben meghatározott határidő leteltét követően kerül sor.

Jelen ügyben megállapítható, hogy az ügyészség a vádemelésre törvényben megállapított határidőt elmulasztotta, a vádemelésre csak később került sor.

Ebben az esetben a vádirat határidőn túl történő benyújtása esetén az ügyészség már nem jogosult vádemelésre és a mulasztása okán a vád már nem „törvényes”. Törvényes vád hiányában pedig büntetőeljárás lefolytatására törvényi lehetőség nincs, a bíróságnak az eljárást meg kell szüntetnie.

Azáltal azonban, hogy az ügyben eljáró bíróságok a törvényben megállapított határidőn túl benyújtott vádirat alapján a büntetőeljárást lefolytatták megsértették a kérelmező tisztességes eljáráshoz való jogát, mérleghez olyan mértékben, amely a teljes bírósági eljárásra kihatással volt, hiszen törvényes vád hiányában

semmilyen eljárást nem lehet folytatni.

A megismételt eljárás másodfokú szakaszában eljáró Debreceni Ítéltábla súlyosan megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogot akkor, mikor „feldarabolta” az ügyet és a Bf.II.131/2020. számon folyó eljárástól elkülönítette azon vádlottakat, akik az eredetileg kitűzött tanácsülés helyett nyilvános ülés tartását indítványozták.

Ekként azon vádlottak ügyének elbírálását más ügyszámra (Bf.II.291/2020.) különítette el a Debreceni Ítéltábla, amely vádlottak kifejezetten kérték a nyilvános ülés tartását.

Így az a büntetőeljárás jogilag iustismord helyzet állt elő, hogy ugyanabban az ügyben – igaz nem ugyanazon ügyszámon, de az I., a II. és a III. rendű vádlottak érintettsége miatt részben azonos elkövetői körben és az elkövetői kör részben azonos volta miatt azonos tényállásokra – két ügyszámon született jogerős döntés: Bf.II.131/2020. ügyszámon tanácsülésen 2020. június 10. napján, illetve Bf.II.291/2020. ügyszámon nyilvános ülésen 2020. június 29-én és 2020. július 6. napján.

A Debreceni Ítéltábla által választott ezen eljárási rend súlyosan sértette a tisztességes eljáráshoz való jogot, hiszen a 2020. június 29-ei nyilvános üléssel érintett vádlottak (különösen az I., a II. és a III. rendű vádlottak) nem is tudták, hogy a nyilvános ülést nem kérő vádlottak tekintetében 2020. június 10. napján milyen jogerős döntés született, amely jogerős döntés tényállás tekintetében kihatással van az ő megítélésükre.

A Jelenleg hatályos Be. nem teszi lehetővé az eljárás elkülönítését pusztán csak azért, mert a vádlottak egy része megelégszik a tanácsülésen történő elbírálással, míg más vádlottak ragaszkodnak a nyilvános üléshez.

A másodfokú bíróság ezen eljárási rendje miatt fordult elő az a jogilag megmagyarázhatatlan eset, miszerint [REDACTED] III. rendű vádlott védői a 2020. június 29-ei nyilvános ülésen úgy tartották meg perbeszédüket, illetve a III. rendű vádlott ügy szólalt fel az utolsó szó jogán, hogy nem tudták, hogy a III. rendű vádlottat is érintő vádpontokban a másodfokú bíróság 2020. június 10-én milyen döntést hozott, az jogerőre emelkedett-e, illetve a másodfokú bíróság a tanácsülésen hozott döntésével „belenyúlt-e” az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállásba, vagy sem.

Ez az eljárási rend súlyosan és egyértelműen sértette a tisztességes eljáráshoz való jogot, de egyúttal sértette a hatékony és megfelelőfelkészülést biztosító védelemhez való jogot, hiszen a nyilvános ülést kérő védők nem tudták a tanácsülésen hozott jogerős döntés tartalmát, így nem tudtak hatékony védelmet kifejteni. Ez súlyosan és közvetlenül kihatott az ügy érdemi elbírálására.

Arról nem is beszélve, hogy lényegében már 2020. június 10. napján érdemi döntést hozott a Debreceni Ítéltábla a másodfokú eljárás keretében, így ezen döntését a 2020. június 29. napján megtartott nyilvános ülés alapján nem változtatta meg.

A dátumokból következőleg megállapítható, hogy a Debreceni Ítéltábla 2020. június 10. napján érdemben felülbírálta a Debreceni Törvényszék 17.B.376/2018/379 szám alatti ítéletét akként, hogy a nyilvános ülést kérő vádlottak – így a kérelmező – jogi álláspontját, érvelését nem ismerte, azt az érintettek a döntés előtt nem terjeszthették elő.

Ez az elkülönítés elsődlegesen és alapvetően azért sérti a tisztességes eljárás elvét, mert az ítéltábla már a tanácsülésen formálisan döntött valamennyi vádlottal szemben, így azokkal szemben is, akik nyilvános ülés tartását kérték, amikor megállapította az ítéleti tényállást. Mivel a tanácsülésen felmentő ítélet nem született, így szükségszerűen nem születhetett felmentő ítélet a nyilvános ülésen sem, hiszen azzal az ítéltábla a saját korábbi döntésével ellentétes ítéletet hozott volna. Ez pedig determinálta az elkülönített ítéletben szereplő tényállást még az előtt, hogy a védők a perbeszédet elmondták volna, a vádlottak pedig éleik volna az utolsó szó jogával. A nyilvános ülés jelentősége ezzel kiüresedett, az eljárás ezen része formálissá vált, ahogyan a védelemhez való jog is.

Így tehát a Debreceni Ítéltábla teljes körűen anélkül vizsgálta az elsőfokú eljárásban az eljárási szabályok betartását, hogy erre vonatkozóan a kérelmező érdemi nyilatkozatot nem tehetett, a kérelmező valamint védője a jogi álláspontját nem fejthette ki.

3) Egyéb nyilatkozatok és mellékletek

Jelen alkotmányjogi panasz benyújtásával egyidejűleg indítvány került benyújtásra az eljárás felfüggesztésére.

Ügyvédi meghatalmazás mellékletként csatolásra kerül.

A kérelmező – csatolt nyilatkozata alapján – nem járul hozzá személyes adatainak nyilvánosságra hozatalához.

Másolatban csatolásra kerül:

- 1-2. sz.: Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányságfeljelentése
3. sz.: NAV ÉARB1 nyomozás elrendelése 63015-1736/2009 bü. szám alatt
- 4-5. sz.: [REDACTED] tanúkenti majd gyanúsítottként kihallgatása 2010. április 26-án
- 6-7. sz.: NAV ÉARB1 kezdeményezése és a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség határozata nyomozóhatóság kijelöléséről
8. sz.: [REDACTED] (kérelmező) 2011. május 9. napján történt gyanúsítottkénti kihallgatása
- 9-10. sz.: [REDACTED] ügyének elkülönítése a 221/2012 bü. szám alá
- 11.sz.: 1973/2010 bü. számú ügy egyesítése a 1736/2009 bü. számú ügghöz
- 12.sz.: Gyanúsítások Ukrajnában 2013. március 28. és március 29. napján a felfüggesztett nyomozás alatt
- 13.sz.: Határozat nyomozás felfüggesztéséről 2013. március 29. napján
- 14.sz.: Nyomozás folytatásának elrendelése
- 15.sz.: Nyomozati iratok ismertetése
- 16.sz.: Összefoglaló Jelentés
- 17.sz.: Vádirat
- 18.sz.: Vádmódosítás
- 20.sz.: Bf.II.630/2017/147 számú hatályon kívül helyező végzés
- 21.sz.: 2018. október 29. napján kelt védői indítvány
22. sz. 17B.376/218/334^ számú jegyzőkönyv
- 23.sz.: 17B.376/218/375^ számú jegyzőkönyv
- 24.sz.: 17.B.376/2018/379 számú I. fokú ítélet
- 25.sz.: 2020. április 27. napján előterjesztett tárgyalás tartási kérelme
- 26.sz.: 2020. június 8. napján előterjesztett indítvány
- 27.sz.: elkülönítő végzés
- 28.sz.: 2020. június 22. napján előterjesztett kizárási indítvány
- 29.sz.: Bf.II.131/2020/45 számú ítélet

30.sz.: Bf.II.291/2020/22 számú ítélet

31.sz.: Nyomozati irat 16. kötet Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozóiroda által átadott iratok

32.sz.: Kúria döntése az eljárás elhúzódása miatti kifogásról

Budapest, 2021. január 20.

